

účastník. Tím bylo porušeno ustanovení § 47 čís. 3 tr. ř. Rozsudek sám pak zřejmě porušuje zákon v ustanovení § 258 odst. první tr. ř., podle něhož lze užití spisů jako prostředků důkazních jen potud, pokud byly u hlavního přelíčení čteny. Rozsudek používá jako důkazu zprávy okresního soudu v Čes. Brodě ze dne 5. února 1927, která nejen že podle protokolu o hlavním přelíčení při hlavním přelíčení nebyla čtena, nýbrž vůbec ani ke spisům této trestní věci nebyla připojena. Chtěl-li soud opřít rozsudek o tuto zprávu, bylo jeho povinností provést při hlavním přelíčení důkaz opatřením a přečtením tohoto úředního spisu a povinnosti té jej nezbavovala tvrzená v rozsudku okolnost, že nevěrohodnost svědkova jest soudu známou, neboť nikoli již znalost soudu, nýbrž všeobecná neb aspoň širokému okruhu osob žijících ve stejných životních poměrech společná, cestou každému přístupnou dosažitelná znalost skutečnosti (t. zv. notorieta) sprostňuje od zvláštního provádění důkazů. Tyto podmínky notoriety nejsou v souzeném případě po ruce, neboť, nehledíc ani k tomu, že nejde o skutečnost, nýbrž o úsudek (že nevěrohodnost svědkova jest soudu známa), není úřední spis, jehož se rozsudek dovolává, spisem všeobecně každému přístupným, naopak jest to zpráva presidiální, zpráva úřadu administrativního, jež zpravidla ani všem soudcovským úředníkům téhož soudu není přístupna a jejíž použití k účelům důkazním v řízení soudním ať již trestním nebo civilním závisí od svolení nebo souhlasu dotyčné stolice správní, po případě i úřadu této stolici nadřízeného. Nebyl tedy ani z tohoto důvodu postup trestního soudce správný. Bylo proto podle §§ 33 a 292 tr. ř. o zmatečné stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona uznati právem, jak se stalo.

Čís. 3424.

Uložení peněžitého trestu za předchozí nedostavení se svědkovo (§ 159 tr. ř.) jest trestním stiháním ve smyslu § 24 ústavní listiny; jest proto k němu třeba souhlasu příslušné sněmovny, jedná-li se o potrestání člena Národního shromáždění; jeho obeslání pod pohrůzkou peněžitým trestem souhlasu nevyžaduje.

(Rozh. ze dne 21. března 1929, Zm I 19/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmatečné stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Usnesením vyšetřujícího soudce ze dne 16. listopadu 1928, pokud členu poslanecké sněmovny Národního shromáždění Josefu S-ovi uložilo podle § 159 tr. ř. peněžitý trest 100 Kč, prohlásivši jej za propadlý, aniž k tomu byl vyžádán souhlas příslušné sněmovny, byl porušen zákon v ustanovení § 24 úst. list. Československé republiky. Usnesení to se zrušuje.

Důvody.

Podle spisů zemského trestního soudu v Praze byl v trestní věci Komunistické strany Československa proti Jar. K-ovi, odpovědnému

redaktoru »P. L.« pro přečin proti bezpečnosti cti vyšetřujícím soudcem obeslán člen poslanecké sněmovny Národního shromáždění Josef S. k svědeckému výslechu o tvrzení obviněného, že komunistická strana povolala poslance K-a do parlamentu, když jeho činy byly již dostatečně známy. Svědek byl obeslán na 18. září 1928, avšak k výslechu se nedostavil. Byl obeslán znovu na 29. září, a, když se ani tentokráte nedostavil a doručení obsílky zpátečním lístkem bylo prokázáno, byl znovu obeslán pod pokutou 100 Kč a pohrůžkou předvedení na 11. října 1928. Obsílka byla mu znovu podle zpátečního lístku doručena, avšak svědek se zase nedostavil, omluvil se však podle záznamu ve spisech prací v parlamentě. Byl tudíž znovu obeslán na 29. října. Nedostavil se zase, a byl, poněvadž doručení obsílky bylo řádně prokázáno, obeslán znovu na 13. listopad, opět pod pokutou 100 Kč a pohrůžkou předvedení. Poněvadž svědek se zase nedostavil a doručení obsílky bylo prokázáno, usnesl se vyšetřující soudce dne 16. listopadu 1928, že pokuta 100 Kč propadá a nařídil, by byl vydán poplatkový lístek na 100 Kč ve prospěch podpůrného fondu trestanců věznice zemského trestního soudu v Praze. Zároveň nařídil, by svědek byl předveden na 23. listopad 1928. Došlo-li k předvedení, ze spisů patrné není. Avšak svědek byl dne 23. listopadu 1928 vyslechnut. S vymáháním pokuty bylo podle poukazu presidia zemského trestního soudu v Praze prozatím posečkáno.

Zmateční stížnost generální prokuratury na záštitu zákona do usnesení vyšetřujícího soudce ze dne 16. listopadu 1928, pokud jím členu poslanecké sněmovny Národního shromáždění Josefu S-ovi jako svědku uložil podle § 159 tr. ř. peněžitý trest 100 Kč, nevyžádav si souhlas příslušné sněmovny Národního shromáždění, je oprávněnou. Nutno především předeslati, že § 8 tr. ř. ukládá zásadně každému za povinnost, když k tomu bude vyzván, by se dostavil před trestní soud, a tato všeobecná zásada jest zvláště ještě zdůrazněna ohledně svědků v § 150 tr. ř., podle něhož každý, kdo jest za svědka obeslán, jest povinen obsílce vyhověti. Výjimku z této zásady stanoví zákon, nehledíc k výsadám, jež jsou přiznány osobám požívajícím exterritoriality, podle ustanovení § 154 tr. ř. jen ohledně osob, jimž nemoc nebo neduživost brání, by se dostavily k soudu, a jež proto mohou býti vyslechnuty ve svém bytě; není však zákonného ustanovení ani v trestním řádě, ani v jiném zákoně, jež by pro členy Národního shromáždění se zřetelem k této jejich funkci činilo výjimku z řečené povinnosti; i Ústavní listina republiky Československé přiznává jim v § 26 jen právo odepřítí za určitých tam uvedených podmínek svědectví o věcech, které jim byly svěřeny jako členům Národního shromáždění, nesprošťuje je však povinnosti, dostaviti se k soudu na svědeckou obsílku. V tomto směru jsou tedy i členové Národního shromáždění postaveni úplně na roveň každému jinému obyvatele republiky. Zákon se však nespokojuje s pouhým všeobecným ustanovením povinnosti každého občana dostaviti se k soudu na svědeckou obsílku, nýbrž poskytuje soudu v § 159 tr. ř. prostředky, jimiž plnění této povinnosti může býti vynuceno na neposlušném svědku; dovoluje a předpisuje zejména, by svědek, který nevyhověl obsílce, byl znovu obeslán pod pohrůžkou trestem peněžitým

až do 200 Kč pro případ, že by se nedostavil, a aby, nedostaví-li se svědek přes to, neomluviv se platně, byl mu tento peněžitý trest vyšetřujícím soudcem uložen. I toto opatření připouští trestní řád zásadně proti každému, nemaje ustanovení, jež by bránilo jeho použití proti určitým osobám, a nebylo by proto podle předpisů trestního řádu překážky, by tohoto opatření nebylo použito i proti členům Národního shromáždění. Za to však vyplývá taková výjimka z imunitní ochrany, již požívají členové Národního shromáždění na základě Ústavní listiny Československé republiky a jež podle § 24 úst. list. záleží v tom, že k jakémukoliv trestnímu nebo kárnému stíhání člena Národního shromáždění pro jiné činy neb opomenutí než ty, které jsou uvedeny v § 23 (hlasování ve sněmovně nebo ve sněmovních výborech a výroky, učiněné tam při výkonu mandátu), jest třeba souhlasu příslušné sněmovny, a odepře-li sněmovna souhlas, je stíhání navždy vyloučeno. Z tohoto ustanovení plyne, že jest proti člena Národního shromáždění třeba souhlasu příslušné sněmovny v každém případě, kde jakýkoliv veřejný úřad v jakémkoliv své zákonné působnosti zamýšlí učinit proti člena Národního shromáždění opatření, které podle své povahy má za účel postihnouti ho trestem za jiné činy neb opomenutí, než jsou v § 23 úst. listiny uvedeny. Zákon nevyznačuje, že mu jde jen o ochranu před stíháním za činy neb opomenutí vyznačené v trestních zákonech jakéhokoliv druhu a v zákonech kárných; tím, že chrání před jakýmkoliv trestním nebo kárným stíháním za činy neb opomenutí, má zřejmě na zřeteli jakákoliv úřední opatření, jež mají postihnouti nějakou újmu jakožto trestem člena Národního shromáždění za jakékoliv činy neb opomenutí, jež jsou ohroženy trestní sankcí. Vždyť § 24 úst. listiny mluví všeobecně o činech a opomenutích a o trestním nebo kárném stíhání za ně, neomezuje to, jak činily to dřívější rakouské ústavní předpisy, na soudní stíhání, jímž ovšem v soulase s §§ 1 a 2 tr. ř. mohlo se rozuměti právě jen trestní stíhání podle předpisů trestního řádu, tudíž pro takové činy, které byly k souzení přikázány soudům, tudíž trestné činy kat' exochén. Jakýmkoli trestním stíháním pro čin neb opomenutí, jak se vyjadřuje § 24 ústavní listiny, je bezpochybně uložení každé újmy, jež má postihnouti přestupníka za to, že něco učinil neb opomenul proti předpisu zákona, co jest ohroženo trestem. Nelze proto vylučovati z toho ani peněžitě tresty za pořádková provinění podle předpisů trestního řádu, neboť i tu jde o takovou újmu, a postižení jí jest uložení trestu, tudíž trestním stíháním v onom širším významu, jenž odpovídá použitému zákonnému označení »jakémukoliv«. Nelze přehlédnouti ani všeobecné ustanovení § 7 tr. ř., podle něhož i peněžitě tresty, uložené podle předpisů trestního řádu, mají se v případě nedobytnosti přeměnit v tresty vězení, dokonce dosti přísné, za 10 Kč 1 den. Mohl by tudíž takový peněžitý trest ve svých důsledcích postihnouti člena Národního shromáždění dokonce v nerušeném výkonu jeho mandátu a jest proto vhodno i u nich se zřetelem na široké znění Ústavní listiny vyloučiti ono nebezpečí, jež jest uznaně důvodem immunity členů zákonodárných sborů, že by bez kontroly odůvodněnosti a závažnosti úředních zakročení proti jejich osobní svobodě mohli býti ve výkonu svých mandátů zkracováni v takových případech, kde před významem jejich zákonodárné funkce

ustupuje do pozadí případný menší zájem, spojený s oním úředním zakročením proti nim, ba dokonce, že by takové zakročení mohlo mít ráz anebo aspoň budit dojem úmyslného zbabování člena Národního shromáždění jeho zákonodárné funkce, kdyby příslušným zákonodárným sborem nemohlo být kontrolováno. I tato možnost přeměny pořádkových peněžitých trestů v trest na svobodě nasvědčuje tedy úmyslu zákonodárce, by i uložení pořádkových trestů zahrnuto bylo pod pojem jakéhokoliv trestního stíhání, k němuž se vyžaduje souhlas příslušné sněmovny.

Jest tedy jen zkoumati, zda takového rázu jest i peněžitý trest uvedený v § 159 tr. ř., by byla správně rozřešena otázka, zda a pokud jest třeba souhlasu příslušné sněmovny k použití opatření, o něž tu jde. Zákon, upravuje zabezpečení svědkovi uložené povinnosti, by se k soudu dostavil, vychází z předpokladu, že každý dobrovolně splní tuto povinnost, a nečiní proto (vyjímaje naléhavé případy podle třetí věty § 159 tr. ř.) opatření k vynucení oné povinnosti svědkovy. Teprve, když se svědek nedostaví, dovoluje a předpisuje zákon, by bylo použito psychického nátlaku na svědka, a to mezi jiným pohrůzkou peněžitým trestem až do 200 Kč pro případ, že by se předvolaný zase bez omluvy nedostavil. Toto zákonem předepsané opatření má svědka donutiti, by se k soudu dostavil, a nemá tudíž prozatím jiného rázu než právě ráz donucovací. Jinak však má se věc, když se svědek přes toto nové obeslání zase bez omluvy k soudu nedostaví a když soudce důsledkem toho ukládá nedostavivšímu se svědku podle druhé věty § 159 tr. ř. peněžitý trest, jímž mu bylo před tím pohroženo pro případ, že by se nedostavil. Neboť při tomto opatření, jež zákon sám výslovně nazývá »trestem«, ustupuje donucovací účel již zcela do pozadí, když se od něho již nečiní závislým dostavení se svědkovo. Uložený peněžitý trest jest ve své podstatě skutečně trestem za svědkovu neposlušnost, již proti zákonu a soudu projevil tím, že nesplnil povinnost, kterou zákon a soud na něm požadoval. Již při pohrůžce tímto trestem jest samým doslovem zákona stanoven beze vší pochyby ráz tohoto opatření jako skutečného trestu za nedostavení se svědkovo, neboť zákon hrozí tímto trestem pro případ, že by se předvolaný nedostavil; trest ten má tedy vztah jedině k tomu, že svědek se již nedostavil a tím se provinil proti předpisu zákona a nařízení soudu a zasloužil tedy trest, kterým v zákoně jest sankcionováno toto provinění svědkovo. (Viz též Storch, »Řízení trestní«, II. str. 203). Z toho však vysvítá, že uložení peněžitého trestu za předchozí nedostavení se svědkovo jest trestním stíháním v onom širokém v § 24 úst. list. stanoveném významu, jak byl shora osvětlen, a že jest proto k němu třeba souhlasu příslušné sněmovny, jedná-li se o potrestání člena Národního shromáždění. Zbývá jen ještě otázka, zda souhlasu toho jest třeba již k obeslání člena Národního shromáždění pod pohrůzkou peněžitým trestem, či teprve při uložení trestu. Než vzhledem k tomu, že obeslání svědka pod pohrůzkou peněžitým trestem jest pouhým prostředkem donucovacím, pouhou pohrůzkou, že svědek, kdyby předvolání znovu neuposlechl, bude stíhán pro tuto novou neposlušnost, že však není samo o sobě ještě trestním stíháním, ježto nikdo nemůže být stíhán pro čin, jež dosud nespáchal, nelze o tom pochy-

bovati, že obeslání člena Národního shromáždění pod pohrůzkou peněžitým trestem nevyžaduje ještě souhlas příslušné sněmovny, jehož jest tedy třeba teprve při uložení trestu. Vyšetřující soudce v souzeném případě uložil peněžitý trest 100 Kč členu poslanecké sněmovny Josefu S-ovi, nevyžádav si předem souhlasu poslanecké sněmovny; tím porušil zákon v ustanovení § 24 úst. list. Po formální stránce se jen podobá, že propadnutí peněžitého trestu, jak naň uznal vyšetřující soudce, jest právě jeho »uložením« podle rčení, jehož používá § 159 tr. ř. Bylo proto o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona podle §§ 33 a 292 tr. ř. uznati právem, jak se stalo.

Čís. 3425.

Při odsouzení pro přečiny a přestupky možno odsouzeného vyhostiti jenom tenkrát, když to zákon výslovně ustanovuje.

Při odsouzení podle § 460 tr. zák. je nepřipustné vyhoštění odsouzeného (§ 249 tr. zák.).

(Rozh. ze dne 21. března 1929, Zm II 67/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem okresního soudu v Jablunkově ze dne 11. prosince 1928, pokud jím bylo uznáno na vedlejší trest vyhoštění, byl porušen zákon v ustanovení §§ 240, 249 a 250 tr. zák., výrok ten a v důsledku toho i opatření soudní na základě jeho učiněná se zrušují.

D ů v o d y:

Ze spisů okresního soudu v Jablunkově plyne tento děj: Dne 7. prosince 1928 byl na nádraží v Č. T. přistižen obžalovaný, narozený dne 19. září 1909 v Ž. v Polsku a příslušný do J. v Polsku, při tom, když cestujícímu Janu Ch-ovi ukradl z kapsy toboleku se 180 Kč. Obžalovaný byl dodán do věznice okresního soudu v Jablunkově a byl při hlavním přelíčení, o němž pořízen záznam ze dne 11. prosince 1928, uznán vinným přestupkem krádeže podle § 460 tr. zák. a odsouzen za to podle téhož § použitím § 266 tr. zák. do vězení na 8 dnů bezpodmínečně, při čemž také bylo vysloveno vyhoštění obžalovaného. Jak jest patrné z nařízení o výkonu trestu, odpýkal si obžalovaný trest dne 20. prosince 1928 a bylo nařízeno, by byl odevzdán okresnímu úřadu v Č. T. k vyhoštění. Podle zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 293 sb. z. a n. o ochraně osobní svobody, nesmí býti nikdo z určitého místa vyhoštěn, stejně tak z určitého území mimo případy, stanovené zvláště zákonem. Poněvadž při odsouzení pro přečiny a přestupky možno odsouzeného vyhostiti jenom tenkrát, když to zákon výslovně ustanovuje (srov. rozhodnutí nejv. soudu č. 1794 sb. n. s.), jest zřejmo, že rozsudkem okresního soudu v Jablunkově byl porušen zákon v ustanoveních §§ 240, 249 a 250 tr. zák., neboť § 460 tr. zák. nepřipouští